

Sygn. akt I UK 125/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 20 października 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania K. S.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z udziałem
zainteresowanego J. S.

o niepodleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 października 2009 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 14 stycznia 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt 2 oraz poprzedzający go
wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych z dnia 16 maja 2008 r. i przekazuje sprawę
podlegania J. S. ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu,
macierzyńskiemu i emerytalno - rentowemu za okres od 1
października 2001 r. do dnia 31 grudnia 2001 r. Kasie Rolniczego
Ubezpieczenia Społecznego do rozpoznania.**

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2006 r. mąż ubezpieczonej J. S. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników w okresach od 1 października 2001 r. do 31 grudnia 2001 r. oraz od 1 listopada 2003 r. do 31 grudnia 2005 r. Odbiór tej decyzji potwierdziła ubezpieczona dnia 7 września 2006 r. Wskazana decyzja nie została zaskarżona i stała się prawomocna. Zainteresowany J. S. w rozmowie telefonicznej z pracownikiem KRUS z dnia 5 grudnia 2006 r. prosił o ulgę w spłacie należnych składek, podając, iż nie jest w stanie spłacić zaległości. Udzielono mu informacji o możliwości złożenia stosownej prośby w formie pisemnej. W piśmie z dnia 16 stycznia 2007 r. zainteresowany prosił o anulowanie i umorzenie należności wskazując na umowę dzierżawy gospodarstwa. Organ rentowy decyzją z dnia 28 lutego 2007 r. odmówił umorzenia przedmiotowych zaległości, zaś drugim pismem z tego samego dnia poinformował małżonków o możliwości złożenia podania o rozłożenie zaległości na raty. Pismem z dnia 17 maja 2007 r. ubezpieczona zwróciła się do organu rentowego z wnioskiem o wydanie decyzji ustalającej, że jej mąż w okresie od 1 października 2001 r. do 31 grudnia 2001 r. oraz od 1 listopada 2003 r. do 31 grudnia 2005 r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników i o umorzenie bądź też zawieszenie postępowania egzekucyjnego. W odpowiedzi organ rentowy pismem z dnia 28 maja 2007 r. powołał się na prawomocną decyzję z 31 sierpnia 2006 r. i stwierdził, że ją podtrzymuje. Wskazał również, iż uznaje istnienie umowy dzierżawy od dnia jej zarejestrowania. Od wyżej wskazanego pisma ubezpieczona złożyła odwołanie. Następnie decyzją z dnia 9 sierpnia 2007 r. Joachim S. został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie od 1 stycznia 2001 r. do 30 września 2001 r., ponieważ był zatrudniony w wymiarze niższym, aniżeli połowa obowiązującego czasu pracy.

Wyrokiem z dnia 16 maja 2008 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie od decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 28 maja i 9 sierpnia 2007 r. W ocenie Sądu pierwszej instancji prawomocna decyzja z dnia 31 sierpnia 2006r. i decyzja z dnia 9 sierpnia 2007 r.

były zgodne z prawem.

W wyniku apelacji ubezpieczonej K. S. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 stycznia 2009 r. uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej decyzji z dnia 28 maja 2007 r. i odrzucił odwołanie oraz zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej decyzji z dnia 9 sierpnia 2007 r. i ustalił, że J. S. w okresie od dnia 1 stycznia 2001 r. do dnia 30 września 2001 r. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Sąd drugiej instancji zważył, iż Sąd pierwszej instancji w zakresie decyzji (pisma z dnia 28 maja 2007 r.) powinien był odrzucić a nie oddalić odwołanie, gdyż powyższym pismem organ rentowy podtrzymał treść prawomocnej decyzji z dnia 31 sierpnia 2006 r. mocą, której odwołujący został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników w okresach: od 1 października 2001 r. do 31 grudnia 2001 r., tj. w przerwie pomiędzy ustaniem zatrudnienia w Zakładzie Usług Melioracyjnych i Rekultywacji Gruntów „M.” a podjęciem zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Usługi Przewozowe Roman S. oraz od dnia 1 listopada 2003 r. do 31 grudnia 2005 r., tj. w przerwie między ustaniem zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Usługi Przewozowe R. S. a podjęciem zatrudnienia w „B.” Sp. z o.o.. Natomiast w zakresie decyzji z dnia 9 sierpnia 2007 r. apelacja była uzasadniona. Organ rentowy obejmując J. S. ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie od 1 stycznia 2001 r. do 30 września 2001 r. miał na uwadze okoliczność, że ubezpieczony w tym okresie był zatrudniony w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego czasu. W dniu wydawania decyzji przepis art. 6 pkt 13 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291) miał treść, że przez osobę podlegającą innemu ubezpieczeniu społecznemu - rozumie się osobę podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych lub objętą przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym. Ubezpieczony zatem bez względu na wymiar czasowy zatrudnienia podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik na mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74). Z tych względów ubezpieczony nie mógł podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w okresie od 1 stycznia do 30 września 2001 r. na mocy przepisów art. 5, art. ust. 1, art. 16 ust. 1

ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Na powyższe orzeczenie ubezpieczona wniosła skargę kasacyjną zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w części dotyczącej odrzucenia odwołania od decyzji z dnia 28 maja 2007 r. W skardze kasacyjnej powołano się na naruszenie przepisów postępowania - art. 386 § 3 k.p.c. w związku z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie założenia, że odwołanie od decyzji z dnia 28 maja 2007 r. podlega odrzuceniu, pomimo, iż sprawa nie została prawomocnie osądzona, wskutek czego pozbawiono ubezpieczoną prawa do merytorycznego rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji, zaniechano weryfikacji i ustalenia stanu faktycznego sprawy w zakresie objętym treścią wyżej wymienionej decyzji oraz w tym samym zakresie nie przeprowadzono analizy zarzutów zgłoszonych w apelacji. Ponadto ubezpieczona wskazała również na naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i niezastosowanie - art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 36 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona, jednakże z innych powodów niż te, które ubezpieczona w skardze wskazała. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie doszedł do przekonania, iż należało uchylić zaskarżony wyrok w zaskarżonej części oraz poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 maja 2008 r. i przekazać sprawę podlegania J. S. ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu i emerytalno - rentowemu za okres od 1 października 2001 r. do dnia 31 grudnia 2001 r. Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego do rozpoznania. Podstawą powyższej decyzji składu orzekającego była przede wszystkim okoliczność, iż pismo z dnia 28 maja 2007 r. uznane przez Sądy pierwszej i drugiej instancji za decyzję administracyjną w istocie nie miało charakteru takiej decyzji. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. decyzja organu rentowego powinna zawierać: oznaczenie organu, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska

służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji. Przedmiotowe pismo nie zawierało takich elementów, brak było podstawy prawnej, pouczenia, właściwego podpisu upoważnionego pracownika organu rentowego. W niniejszej sprawie właściwym postępowaniem Sądu pierwszej instancji powinno być uznanie, że pismo ubezpieczonej z dnia 11 maja 2007 r. zobowiązywało organ rentowy do wydania decyzji, skoro zgodnie z art. 83a ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną organu rentowego ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Właśnie taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Wnioskodawczynie – pomimo, że kwestia objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników jej męża w okresach od 1 października 2001r. do 31 grudnia 2001 r. oraz od 1 listopada 2003 r. do 31 grudnia 2005 r. została stwierdzona ostateczną decyzją z dnia 31 sierpnia 2006 r. – złożyła w dniu 11 maja 2007 r. ponowny wniosek w tej materii. Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że w takiej sytuacji, gdy wniesiono odwołanie od pisma z dnia 28 maja 2007 r., które nie miało charakteru decyzji administracyjnej, Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 464 k.p.c., powinien postanowieniem przekazać sprawę organowi rentowemu celem wydania decyzji.

Mając na uwadze okoliczność, że wniosek ubezpieczonej z dnia 11 maja 2007 nie został we właściwym trybie rozpoznany przez organ rentowy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. orzekł jak w sentencji.